

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 25.11.2020 / Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kansaneläkelaitoksen asiantuntijalausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta (Kela) lausuntoa edellä mainitusta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan osittain jatkettavaksi muutoksia, jotka liittyvät työnhakijoiden työttömyysturva-oikeuden turvaamiseen sekä työ- ja elinkeinotoimiston tehtävien hoitamiseen covid-19-pandemian aikana.

Kelan näkökulmasta esityksen keskeisin osa on yrittäjän työmarkkinatukioikeuden jatkaminen, joka lisää Kelan työmäärää. Työmäärän lisäys riippuu työmarkkinatukea hakevien yrittäjien määrästä. Lisäksi työmäärää lisäävät yrittäjille jo annettujen päätösten voimassaoloajan tarkistaminen sekä yritystoiminnan tulojen selvittäminen. Kela pitää tärkeänä sitä, että kaikki yrittäjän työmarkkinatuen toimeenpanoa koskevat säännökset ovat voimassa yhtä pitkään. Siksi on hyvä, että myös yritystulon huomioimisen yrittäjän oman ilmoituksen perusteella mahdollistavan säännöksen voimassaoloa on esitetty jatkettavaksi 31.3.2021 saakka (HE 231/2020 vp).

Esityksen mukaan lomautetuilla olisi myös vuonna 2021 oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä mutta muita työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisia edellytyksiä sovellettaisiin myös lomautettuihin 1.1.2021 alkaen. Koska työvoimapoliittisiin edellytyksiin liittyviä poikkeuksia jatketaan vain osittain, TE-toimistot joutuvat tutkimaan 1.1.2021 alkaen väliaikaisen säännöksen piirissä olevien henkilöiden oikeuden saada työttömyysetuutta ja antamaan tarvittaessa uusia työvoimapoliittisia lausuntoja. Tämän vuoksi myös Kelassa joudutaan tarkistamaan etuuspäätöksiä.

Kuten edellä on jo käynyt ilmi, osa poikkeuksista päättyy vuodenvaihteessa ja osan voimassaolo jatkuu ensi vuoden puolelle. Lisäksi jatkettavien poikkeusten voimassaoloajat poikkeavat osin toisistaan. Kuten esityksessä on todettu, ratkaisulle on olemassa asiallisia perusteluja. Työttömän työnhakijan näkökulmasta tilanne voi kuitenkin näyttäytyä vaikeaselkoisena. Siksi työttömyysetuuden maksajilta ja TE-palveluilta edellytetään kattavaa ja selkeää viestintää ja neuvontaa. Tämä osaltaan lisää muutoksen aiheuttamaa työmäärää.

Pasi Pajula

toimeentuloturvaetuuksien osamiskeskuksen päällikkö